

Polecenia podsumowujące

1. Omów najważniejsze postanowienia ustawy sukcesyjnej Bolesława Krzywoustego.
2. Przedstaw przebieg walk o władzę senioralną.
3. Wymień konsekwencje najazdu mongolskiego dla Polski.

◆ Ustawa sukcesyjna Bolesława Krzywoustego (1138)

Wprowadzenie zasady senioratu i zasady pryncypatu.

Książę zwierzchni (princeps) – kierowanie polityką zagraniczną, prawo bicia monety, mianowanie urzędników centralnych.
Dzielnica senioralna (pryncypacka) – najprawdopodobniej Małopolska z Krakowem oraz ziemie sieradzka i łęczycka.

Podział państwa Krzywoustego

- Władysław II Wygnaniec – dzielnica senioralna oraz Śląsk
- Bolesław IV Kędzierzawy – Mazowsze
- Mieszko III Stary – Wielkopolska
- Henryk I Sandomierski – ziemia sandomierska
- wdowa po Bolesławie Salomea – dożywotnio ziemia sieradzko-łęczycka

◆ Walki o tron pryncypacki

1144–1146 – wojna domowa zakończona wygnaniem z kraju Władysława II.

1157 – układ w Krzyszkwowie – zachowanie godności princepsa przez Bolesława Kędzierzawego.

1177 – osadzenie na tronie krakowskim Kazimierza Sprawiedliwego – najmłodszego z żyjących synów Bolesława Krzywoustego.

1180 – zjazd w Łęczycy – złamanie zasady senioratu.

1195 – bitwa nad Mozgawą między Mieszkiem III Starym a Leszkiem Białym.

1227 – zjazd w Gąsawie – zamordowanie Leszka Białego, złamanie zasady pryncypatu.

◆ Państwo Henryków śląskich (1201–1241)

Henryk Brodaty

- panowanie na Śląsku, podporządkowanie sobie Małopolski i części Wielkopolski – utworzenie państwa Henryków śląskich
 - szanse na odbudowę jedności monarchii piastowskiej i plany koronacyjne
 - wprowadzanie zmian gospodarczych na wzór dokonywanych na zachodzie Europy
- Henryk Pobożny
- kontynuacja polityki jednoczenia kraju – zaprzeczona w wyniku najazdu mongolskiego

◆ Mongołowie

Plemiona koczownicze z terenów Wyżyny Mongolskiej oraz południowo-wschodniej Syberii, zjednoczone na przełomie XII i XIII w. przez Czyngis-chana. Ekspansja terytorialna Mongołów – zajęcie części Chin oraz obszarów po Kaukaz i Morze Kaspijskie.

Śmierć Czyngis-chana i rozpad imperium mongolskiego na ordy.

Złota Orda rządzona przez Batu-chana – w XIII w. podbicie Rusi, ekspansja na Bałkany, najazd na ziemie polskie.

◆ Najazd mongolski

1241 – najazd Mongołów zwanych Tatarami na Małopolskę oraz Śląsk.

Śmierć w bitwie pod Legnicą (1241) władcy śląskiego Henryka Pobożnego i fiasko dążeń zjednoczeniowych, utrwalenie rozbicia dzielnicowego.

Ogromne zniszczenia, szczególnie Małopolski, wyludnienie miast i wsi.

Polecane publikacje

Józef Dobosz, *Kazimierz II Sprawiedliwy*, Poznań 2014.

Peter Jackson, *Mongołowie i Zachód*, Warszawa 2007.

Benedykt Zientara, *Henryk Brodaty i jego czasy*, Warszawa 2006.

